

Benyovsky Latin, Irena
Srednjovjekovni Trogir: prostor i društvo
Hrvatski institut za povijest, Zagreb: 2009., 297 str.

U sklopu *Biblioteke hrvatska povjesnica* Hrvatskoga instituta za povijest objavljena je knjiga Irene Benyovsky Latin koja se velikim dijelom temelji na autoričinoj doktorskoj disertaciji i višegodišnjem istraživanju urbanoga razvoja srednjovjekovnoga Trogira. Prije svega riječ je o historijskoj analizi koja je utemeljena na arhivskome istraživanju, a djelomično i na počelima metodologije urbane historije. U središtu je autoričina interesa složen odnos društva i gradskoga prostora. Istraživanja koja se bave odnosom čovjeka i njegova okoliša u povijesnoj perspektivi nužno su interdisciplinarna, zbog čega su zanimljiva i drugim humanističkim znanostima, ne samo zbog građe koju donose već i zbog metodologije i istraživačkoga pristupa.

Autorica prati urbani razvoj srednjovjekovnoga Trogira u kontekstu povijesnih mijena, analizirajući društvene, ekonomske i okolišne odnose. Pritom je objelodanila vrijednu povijesnu građu iz objavljenih i neobjavljenih historijskih vrela. Riječ je o građi koja je nezaobilazna za svaku ozbiljniju studiju Trogira, a u njoj nalazimo i brojne onimijske povijesne potvrde. U tom kontekstu ovaj rad nadilazi okvire isključivo historiografskoga djela te je od velike važnosti za sva interdisciplinarna istraživanja koja uključuju onomastiku i povijest. Knjiga se sastoji od šest osnovnih poglavlja u kojima se tematiziraju urbani razvoj grada iz perspektive političke, ekonomske i urbane historije, podjela gradskoga prostora na javni, privatni i crkveni te odnos gradskoga stanovništva i urbanoga okoliša. Riječ je o nekima od najzanimljivijih tema kojima se u novije vrijeme bavi urbana historija.

Baveći se političkim okolnostima povijesnoga razvoja Trogira, autorica nas podsjeća na osnovne razlike u političkome odnosu prema jadranskome prostoru u vremenima kada su njime vladali Arpadovići, Venecija te Žigmund Luksemburški. Razvoj komunalnoga gradskog prostora i središnjih gradskih institucija najintenzivniji je od druge polovice XIII. do kraja XV. stoljeća, odnosno u vremenu kasnoga srednjovjekovlja. Iz tog razdoblja potječe i osnovna podjela grada na središte komune (*civitas*), predgrađe (*burgus*) te izvangradsko područje (*districtus*). Takvu podjelu, na kojoj se temelji razvoj gradskoga prostora u srednjem vijeku, nahodimo u većini dalmatinskih obalnih gradova. Promjene do kojih dolazi podređivanjem dijelova gradskoga prostora određenoj svrsi (javnoj, privatnoj i crkvenoj) ujedno ukazuju na važne povijesne procese koji zahvaćaju prostor cijele istočne obale Jadrana u promatranome razdoblju. Povijesni kontinuitet dalma-

tinskih gradskih komuna vidljiv je na primjeru glavnih gradskih ulica, *cardo* i *decumanus*, koje dominiraju gradom od antičkih početaka. Ta dva dominantna prometna pravca dijele grad na četvrti i određuju položaj glavnoga gradskog trga.

U povijesnoj građi nalazimo toponimijske i antroponimijske srednjovjekovne povijesne potvrde. Primjerice, nalazimo zaboravljene hodonime, odnosno imena koja su se u srednjem vijeku rabila za pojedine dijelove grada (prostor izvan gradskih zidina zvao se *Žudeka*) te druga imena (komunalni bunar nosio je ime *Dobrić*...). Istraživanje gradskoga prostora podrazumijeva i pomniju analizu ljudi koji su taj prostor gradili i u kojem su živjeli. U genealogijama istaknutih trogirskih rodova doznajemo imena bogatih građana, dobročinitelja, upravitelja i uglednika, a iz povijesnih vrela koja se bave gradskom svakodnevicom doznajemo imena i priimke trgovaca, mlinara, pomoraca... Zaključno, ovaj rad vrijedan je zbog autoričinih zaključaka i obranjenih teza te zanimljive povijesne građe koju donosi. Također, autorica je upozorila na put kojime bi trebala poći buduća istraživanja urbanoga prostora u interdisciplinarnome kontekstu.

Branimir Brgles